

ดูหนังดูละครแล้วย้อนดูวิชาการ: “เป็นครอบครัวในสำนึก”

ดารุณี จงอุดมการณ์ ปส.ด.*

บทคัดย่อ

วิถีการใช้ชีวิตของผู้คนให้อยู่ดีมีสุขประการหนึ่ง คือ การสร้างสมดุลชีวิตและการทำงาน พยาบาลหลายคนมีงานอดิเรกที่พักจากการทำงานประจำวันโดยการดูหนังดูละครเป็นกิจกรรมนันทนาการยามว่าง บทความนี้จึงนำเสนอภาพการถอดความคิดที่ได้จากการดูหนังดูละครแล้วย้อนสู่การสร้างประโยชน์ทางวิชาการที่ว่าด้วยการเป็น “ครอบครัวในสำนึก” อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในชีวิตประจำวันต่อไป

คำสำคัญ: กิจกรรมนันทนาการ ครอบครัวในสำนึก งานการพยาบาล

วันรับบทความ 1 มิถุนายน 2566 วันแก้ไขบทความเสร็จ 7 มิถุนายน 2566 วันตอบรับบทความ 14 มิถุนายน 2566

*ศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้จัดทำบทความฉบับนี้ อีเมล darjon@kku.ac.th

Adopting the key messages of movies and shows to create an academic knowledge: “Being a conscious family.”

Darunee Jongudomkarn Ph.D.*

Abstract

Individuals strive for optimal well-being by maintaining a delicate equilibrium between their personal lives and professional commitments. Likewise, numerous nurses engage in leisurely activities, such as watching television programs, movies, and shows, to respite from their daily work. This article, therefore, aims to convey the salient lessons gleaned from such activities and to use these lessons to create academic knowledge of a “Being a conscious family” concept, which can potentially enhance the efficacy of daily nursing duties.

keywords: leisurely activities; a conscious family; nursing duty

Received 1 June 2023 Revised 7 June 2023 Accepted 14 June 2023

*Professor, Faculty of Nursing, Khon Kaen University, Corresponding author, Email: darjon@kku.ac.th

บทนำ

การมีชีวิตที่อยู่ดีมีสุข คงเป็นยอดปรารถนาของมนุษย์ และ จากข้อมูลทางวิชาการ ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งของการก่อให้เกิดความอยู่ดีมีสุขในชีวิต คือ เรื่องการสร้างและรักษา “ความสมดุลชีวิต(ครอบครัว) และการทำงาน”¹ การรักษาสมาดุลฯ ดังกล่าว มีผลการวิจัยที่ชี้ว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับคะแนนครอบครัวอยู่ดีมีสุขมากที่สุดซึ่งมีผลต่อการรับรู้ความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวโดยรวม²

ทั้งนี้ ในการแบ่งการใช้เวลาว่างของบุคคล นอกเหนือจากการทำกิจกรรมอาชีพ ประกอบด้วยกิจกรรมที่ร่วมทำในครอบครัว กิจกรรมชุมชนซึ่งเป็นการใช้เวลาในการร่วมมือกับชุมชน ช่วยเหลือส่วนรวม กิจกรรมทางศาสนา การพัฒนาชุมชน และกิจกรรมการพักผ่อนและการเข้าสังคมส่วนบุคคล ซึ่งเป็นกิจกรรมนันทนาการที่ใช้ เช่น การนอนพักผ่อน ท่องเที่ยว ดูหนัง ดูละคร ฟังเพลง เล่นเกมส์บนคอมพิวเตอร์หรือบนโทรศัพท์มือถือ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมเพื่อสุขภาพ อาทิ การออกกำลังกายในรูปแบบต่างๆ เป็นต้น³

สำหรับข้อมูลจากผู้เขียนพบ อันเป็นผลจากการเก็บข้อมูลผ่านการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ การติดตามและสังเกตพฤติกรรมของพยาบาลวิชาชีพทางสังคมออนไลน์เฟสบุ๊คและแอปพลิเคชันไลน์ พบว่ามีจำนวนไม่น้อยที่มีกิจกรรมนันทนาการหลังชั่วโมงทำงานด้วยการดูหนังนั่งชมละครทีวีในทุกสัปดาห์ทั้งไทย จีน เกาหลี ฝรั่งเศส และได้ทราบข้อมูลความคิดเห็นเมื่อเปรียบเทียบทิศทางของแนวคิดการผลิตภาพยนตร์ของหลายชาติที่กล่าวมา พบข้อแตกต่างโดดเด่นของการนำเสนอประการหนึ่งของซีรีส์จีนแผ่นดินใหญ่คือการสอดแทรกความคิดที่สนับสนุนการปฏิรูปสังคมที่เท่าเทียมและความเสมอภาคชายหญิงที่สามารถทำได้อย่างกลมกลืนรวมถึงการโฆษณาสินค้าแบบแอบแฝงด้วย

ผลจากการสอบถามผู้ให้ข้อมูลถึงผลที่ได้จาก “การดูหนังนั่งชมละคร” นอกเหนือจากความสุข

ทางใจแล้วยังมีประโยชน์ที่ได้จากการถอดรหัสความคิดทางวิชาการ ดังกรณีตัวอย่างจากซีรีส์จีน เรื่อง “ถักทอรักที่ปลายฝัน (ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ คือ Go Ahead)”:

พ่อ 1 “เสียงตะเกียบกระทบชามให้ความรู้สึกอบอุ่นเสมอ แม้ว่าเพื่อนบ้านแวดล้อมเราส่งเสียงเตือนฉันทมาตลอดว่า (การเลี้ยงลูกคนอื่น) ยังไงก็เป็นคนละสายเลือด คนต่างแซ่ยังงักโกไม่ใช้ครอบครัวเดียวกัน (สุดท้ายคงเสียเปล่า)...”

ลูกสาว: “แต่คนที่มิสายเลือดเดียวกัน หากไม่รู้จักทะนุถนอมกันก็ไม่ได้คิดว่าเป็นครอบครัวเดียวกัน...”

ลูกชาย 1 “แม่ทั้งผมไปโดยไม่รับผิดชอบไม่สนใจว่าผมจะมีชีวิตต่อจากนั้นอย่างไร แต่เมื่อแม่ลำบากไม่เหลือใคร แม่กลับเรียกร้องให้ผมรับผิดชอบดูแลแม่ที่ติดเตียงและน้อง (คนละพ่อ) ที่ผมไม่เคยรู้จักเอาละผมจะทำในฐานะที่เป็นคน เพื่อตอบแทนคืนชีวิตที่แม่ให้มา...”

ลูกชาย 2 “พ่อ ๆ ดูแลเลี้ยงดูสั่งสอนพวกเราโดยไม่เคยบอกให้พวกเราต้องเชื่อฟัง ไม่ได้บอกเราว่าเราต้องทำอะไรแก่พวกเขา จึงจะให้อะไรเรา แต่พวกเราที่รักโดยไม่ต้องบอก ไม่มีขอแม่ใด ๆ”

พ่อ 2: “แม่ชื่อเราอยู่คนละบ้าน แต่ในใจพวกเราอยู่ในทะเลบ้านเล่มเดียวกันมาตลอด พ่อสองบ้าน ช่วยกันเลี้ยงลูก ๆ จนเป็นครอบครัวเดียวกัน...”

ซีรีส์ที่นำมาแตกผลิกนี้เป็นซีรีส์จีนเรื่องราวของครอบครัวตรามา คอมเมดี้ อาศัยอยู่แฟลตเดียวกันของสองบ้านที่ใช้ชีวิตร่วมกันตั้งแต่เด็กคนละพ่อคนละแม่แต่กลายมาเป็นสามคนพี่น้องที่ไม่ใช่สายเลือดเดียวกัน มีพ่อ 2 คน (พ่อ 1 และ พ่อ 2) เป็นผู้เลี้ยงดูพวกเขาทั้งสามคนเริ่มต้นจากครอบครัว ครอบครัว 1 มีลูกสาว 1 คน ภรรยาหรือแม่เสียชีวิตแล้ว พ่อ (1) ทำหน้าที่เป็นทั้งพ่อและแม่ โดยพ่อลูกคู่นี้มีทัศนคติเชิงบวกต่อคนแวดล้อม พ่อหารายได้ด้วยการขายเบะหมีร้านเล็ก ๆ ในหมู่บ้าน ต่อมาครอบครัว 2 มีพ่อแม่และลูกชาย พ่อ (2) เป็นตำรวจย้ายมาอยู่ในแฟลตห้องชั้นบนของครอบครัว 1 ครอบครัว 2 ที่เพิ่งย้ายมาอยู่สร้าง

สี่สรรแก่เพื่อนบ้านร่วมแฟลตเพราะมีการทะเลาะเบาะแว้งกันทุกวันระหว่างคู่สามีภรรยาด้วยภรรยาเป็นคนมองโลกเป็นสีดำ ทำให้ลูกชาย (1) เจ็บขริมแยกตัวจากสังคม ฉายให้เห็นภาพของแม่ที่ไม่ใส่ใจลูกโดยเฉพาะเรื่องอาหารการกิน ในขณะที่ครอบครัว 1 มักเอื้อเพื่อเด็กชายด้วยอาหารเป็นประจำ ในที่สุดชีวิตคู่ของครอบครัว 2 เติบโตมาถึงทางตัน ต้องหย่าร้าง แยกตัวออกไป พ่อของครอบครัว 2 ซึ่งมักติดภาระกิจที่สถานีตำรวจจึงฝากลูกชายไว้ที่บ้านครอบครัว 1 ในขณะที่เดียวกันพ่อของครอบครัว 1 ได้รับการชักนำจากแม่สื่อประจำหมู่บ้านให้สร้างสัมพันธ์กับผู้หญิงแม่เลี้ยงเดี่ยวมีลูกชาย (2) มีวัยไล่เลี่ยกับเด็ก ๆ จากครอบครัว 1 และ 2 แม่เลี้ยงเดี่ยวรับปากจะแต่งงานด้วยแต่ขอไปทำงานหาเงินก่อนพร้อมทั้งได้นำลูกชายมาฝากพ่อครอบครัว 1 รวมทั้งขอยืมเงินเพื่อเดินทางไปทำงานต่างเมือง แล้วเจียบหายไปจากชีวิตของลูกชายและทุกคน ดังนั้น เด็ก ๆ สามคน (ลูกสาว ลูกชาย 1 และ 2) จากคนละบ้านจึงได้อยู่ร่วมกันเป็นพี่น้อง ภายใต้การช่วยกันดูแลของพ่อสองคน

ภาพจากละคร ตั้งแต่เล็กจนโตของเด็ก ๆ ฉายให้เห็นถึงความรักใคร่กลมเกลียวกันในทุกบริบทที่บ้าน หมู่บ้าน โรงเรียน และอื่นๆ ภายใต้การอบรมพุ่มพักดูแลจากพ่อสองคนที่มีท่าทีใจดี มีความเข้าใจชีวิตและมีความยืดหยุ่นได้อย่างน่าประทับใจ โดยเฉพาะต่อบทสนทนาที่คมคายกินใจ ในที่สุดเนื้อเรื่องก็นำเสนอมาถึงความดราม่าแห่งทางแยกของความเปลี่ยนแปลงเมื่อเด็กๆ เติบโตถึงจุดที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงของผู้เกี่ยวข้องที่สอดคล้องตามแนวคิดของเพลงกล่อมเด็กไทยโบราณเรื่อง “แม่กาเหว่าไขว้ไว้ให้แม่กาฟัก” ส่วนรายละเอียดผู้สนใจสามารถติดตามเนื้อเรื่องได้จากอินเทอร์เน็ต¹

สาระสำคัญที่ได้จากการดูหนังนั่งดูละครเรื่องนี้ คือ ตัวอย่างของความเป็น “ครอบครัว” ในสำนักที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางสายเลือด สร้างพลังรักแห่งครอบครัวในสำนักให้เป็นเหมือนเกราะคุ้มกันภัยจุงรังไหมที่เฝ้าพุ่มพักชกโยให้ตักแต่อ่อนเติบโตใหญ่เป็น

พลังเป็นฟันเฟืองสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมตามบทบาทหน้าที่ตามภารกิจของแต่ละคน ตอกย้ำให้เห็นว่าครอบครัวเป็นเสมือนรากแก้วสำคัญของสังคมทรงพลังมหัศจรรย์ที่ร้อยรัดบุคคลกับบุคคลและสิ่งมีชีวิตในบ้านให้มีความผูกพันกันทางใจ มีสัมพันธ์ภาพต่อกัน พร้อมให้ความรักให้การเกื้อหนุนค้ำจุนโดยไม่มีเงื่อนไข⁵ ทำให้ผู้ได้ดูซีรีส์เรื่องนี้รู้สึกซาบซึ้งถึงอุดมการณ์แห่งครอบครัวเป็นอย่างดี

ในด้านวิชาการ ความหมายของคำว่า “ครอบครัว” เห็นได้ว้างไม่มีคำจำกัดความหรือหนึ่งเดียวที่ทุกคนยอมรับ มีตัวอย่างคำจำกัดความจากหนังสือ ตำรา เอกสารทางการแพทย์ครอบครัวและศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง โดยมีผู้ให้คำจำกัดความไว้ อาทิ “ครอบครัวคือใครก็ตามที่สมาชิกครอบครัวระบุว่าเป็น”⁶ ส่วน Friedman⁶ ระบุว่าหมายถึง บุคคลสองคนหรือมากกว่าสองคนขึ้นไป ที่มีความผูกพันกัน มีความใกล้ชิดทางด้านอารมณ์ และถือว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว เป็นสถาบันทางสังคมที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อสมาชิกแต่ละคนในครอบครัวตนเอง ในขณะที่ Wright และ Leahy⁷ ระบุว่า “ครอบครัว” ของผู้ป่วยหมายถึงใครก็ตามที่ผู้ป่วยระบุว่าเป็นครอบครัวของเขาซึ่งบางครั้งอาจเป็นสัตว์เลี้ยงก็ได้ ในขณะที่ Hanson อ้างถึงในตำราไทย⁸ ได้ให้ความหมายว่า “ครอบครัว” หมายถึง บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่มีความสัมพันธ์พึ่งพา สนับสนุนกันทางด้านอารมณ์ ภายภาพ และเศรษฐกิจ และ การที่ใครคือสมาชิกครอบครัวอยู่ที่คนในครอบครัวนั้น ๆ ระบุ พร้อมทั้งได้สรุปว่าครอบครัวมีความหมายหลากหลายขึ้นอยู่กับศาสตร์แต่ละสาขา เช่น ในทางกฎหมาย การจะพิสูจน์ความเป็น “ครอบครัว” ต้องมีกฎหมายรองรับและเป็นที่ยอมรับ เช่น ให้หมายถึง ความสัมพันธ์ทางสายโลหิต การนำมาเลี้ยงเป็นบุตรบุญธรรม การเป็นผู้ปกครองหรือการแต่งงาน ส่วนในทางชีววิทยา “ครอบครัว” หมายถึง บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกันในการสืบพันธุ์หรือดำรงเผ่าพันธุ์มนุษย์ ในทางสังคมศาสตร์ “ครอบครัว” หมายถึง กลุ่มของบุคคลที่มาอยู่ร่วมกันในครัวเรือน

และทางจิตวิทยา หมายถึง กลุ่มของบุคคลที่มีความผูกพันกันอย่างมากร⁸

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาถึงโครงสร้างครอบครัว รูปแบบลักษณะครอบครัวที่พบบ่อยในประเทศไทยมีดังนี้ 1) ครอบครัวเดี่ยว (nuclear families) ประกอบด้วยสมาชิกครอบครัว 2 รุ่น คือ สามี ภรรยา ลูก 2) ครอบครัวขยาย (extended families) ประกอบด้วยสมาชิกครอบครัว 3 รุ่น คือ ปู่/ย่า หรือ ตา/ยาย สามี ภรรยา ลูก แต่แนวโน้มของสังคมที่เปลี่ยนไป คือ ครอบครัวสอกรุ่นวัย (skipped generation family)⁹ ผู้สูงอายุอยู่กับหลานเพราะพ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วย อาจเป็นเพราะอพยพไปทำงานต่างถิ่น หรือ เหตุผลอื่นๆ 3) ครอบครัวผสมหลายครัว ประกอบด้วยสมาชิกครอบครัวหลายครอบครัว เช่น มีหลานเขย/หลานสะใภ้เพิ่มขึ้นมา 4) ครอบครัวผสมหรือครอบครัวลูกติด (blended/recombined/reconstitute families) ประกอบด้วย สมาชิกครอบครัวที่ต่างฝ่ายต่างแต่งงานใหม่และมีลูกติด 5) ครอบครัวไร้บุตร (childless families) เป็นครอบครัวที่ไม่มีบุตรอาจเกิดจากความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ 6) ครอบครัวอยู่คนเดียว (living alone) เป็นครอบครัวที่อยู่คนเดียวอาจอยู่กับสัตว์เลี้ยง กับลูกจ้าง คนงานที่มีแนวโน้มมากขึ้นในสังคม 7) ครอบครัวเพื่อนเพศเดียวกัน (friend/gay/lesbian families) ประกอบด้วยสมาชิกครอบครัวที่อยู่ร่วมกันเป็นเพศเดียวกันอาจมีเรื่องเพศเข้ามาเกี่ยวข้องกันหรือไม่ก็ได้ 8) ครอบครัวแฟน (cohabiting couples) ประกอบด้วยสมาชิกครอบครัวที่เป็นสามีภรรยากันแบบไม่ได้แต่งงานอย่างเป็นทางการ 9) ครอบครัวคอมมูน (commune families) ประกอบด้วยสมาชิกครอบครัวใหญ่ที่อยู่ร่วมกันเป็นชุมชนที่มีความคิดความเชื่อเหมือนกัน มีการแบ่งหน้าที่กันทำ 10) ครอบครัวพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว (single-/one-parent families) ประกอบด้วย สมาชิกครอบครัวที่เป็นพ่อ หรือ แม่อยู่กับลูกตามลำพัง 11) ครอบครัวรวมญาติ ประกอบด้วยสมาชิกครอบครัวที่มีความสัมพันธ์แบบญาติกันทั้งหมดมาอยู่ร่วมกัน เช่น การอยู่ร่วมกันเพื่อเรียนหนังสือใน

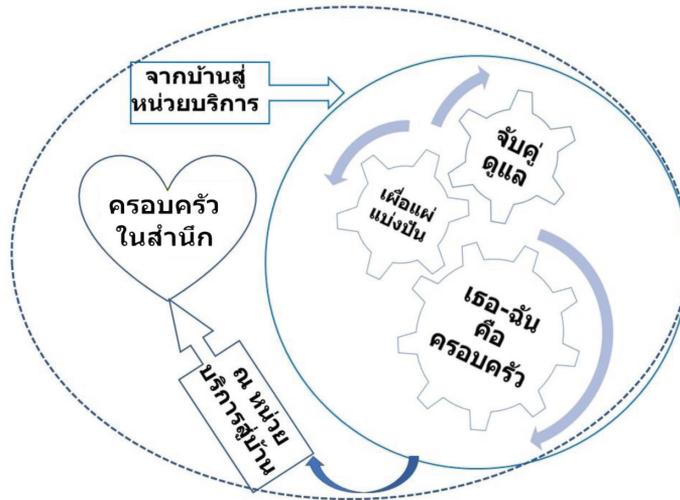
เมืองใหญ่^{8,9,10}

เราสามารถนำแนวคิด “ครอบครัว” ที่กล่าวมาข้างต้นนั้นมาสร้าง “ครอบครัวในสำนึก” สู่การสร้างประโยชน์ในการปฏิบัติงานประจำวันทางวิชาชีพได้หรือไม่อย่างไร?? ผู้เขียนขอเล่าให้ฟังถึงประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรการพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัวในช่วงประมาณปีการศึกษา 2548-2551 ซึ่งเป็นช่วงแรกๆของการปรับหลักสูตรจาก “การพยาบาลครอบครัว” เป็น “การพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว” ได้จัดให้มีวิชาปฏิบัติการฯ ที่มีลักษณะของการสร้างนวัตกรรมทางการพยาบาลตามความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนรายบุคคล ตามที่ผู้เรียนคิดพิจารณาออกแบบการปฏิบัติบนพื้นฐานของช่องว่างปรากฏการณ์ทางการพยาบาลครอบครัวที่มีอยู่ สามารถเลือกปฏิบัติงานได้ทั้งในโรงพยาบาลหรือในชุมชนและอาจต่อยอดเป็นงานวิจัยของวิทยานิพนธ์ได้ในภาคการศึกษาถัดไปได้ มีโครงการหนึ่งที่ให้ผลที่น่าสนใจในการสร้างครอบครัวในสำนึก คือ เป็นสร้างจิตอาสาพา “ผูกเสี่ยวเกี่ยวดอง” ระหว่างครอบครัวของผู้ป่วยเรื้อรังที่นอนรักษาในหอผู้ป่วยอันเนื่องมาจากผู้ป่วยบางคนสมาชิกครอบครัวซึ่งติดภารกิจการทำงานอาชีพไม่สามารถอยู่เฝ้าได้ตลอด ครอบครัวที่ได้รับการ “ผูกเสี่ยวเกี่ยวดอง” สามารถทำหน้าที่สนับสนุนการดูแลได้ระดับหนึ่ง โดยเฉพาะการสร้างกำลังใจให้กันและพบว่าหลายครอบครัวยังมีการติดต่อสื่อสารกันกลายเป็นเครือข่าย “ครอบครัวในสำนึก” หลังจำหน่ายจากโรงพยาบาลไปแล้ว

จึงกล่าวได้ว่า การสร้างสำนึกให้เกิดความเป็น “ครอบครัวเดียวกัน” เป็นทักษะเชิงบวกในการสร้างสังคมกลมเกลียวเหนียวแน่นที่พยาบาลหน่วยงานสามารถประยุกต์แนวคิดให้เกิดประโยชน์ สนับสนุนการดูแลผู้ป่วย ประสานความสัมพันธ์ของมนุษย์และสังคม และหากสามารถสร้างกิจกรรมให้เกิดความรู้สึกและอารมณ์ว่าเป็น “ครอบครัวในสำนึก” ให้เกิดขึ้นแบบอัตโนมัติในทันทีที่ก้าวเข้าหน้าอนรรักษาในสถานบริการสุขภาพจะยิ่งเกิดผลดีต่อปฏิบัติการพยาบาล

แก่ผู้ใช้บริการ ช่วยลดความเปราะบางทางอารมณ์ได้
ทางหนึ่ง

ตัวอย่างปฏิบัติการสร้าง “ครอบครัวในสำนึก”
องค์ประกอบของปัจจัย เงื่อนไขในการสร้าง
“ครอบครัวในสำนึก” ตามคุณลักษณะของความเป็น
ครอบครัว มีดังนี้

รูปที่ 1 ตัวอย่างปฏิบัติการสร้าง “ครอบครัวในสำนึก”

1) จากบ้านสู่นโยบายบริการสุขภาพ: สร้างระบบ “จับคู่ดูแล” เพื่อให้เกิด “ครอบครัวในสำนึก” เมื่อผู้ป่วยเข้าสู่การนอนรักษาในโรงพยาบาลโดยพิจารณาตามความเหมาะสมด้านคุณลักษณะในการจับคู่ในด้านเพศวัย ภูมิลำเนา โรคที่มีความเหมาะสมของความเป็นอยู่ที่ไปกันได้ หรือ เข้ากันได้ มีความคิดความเชื่อ ภาษา และวัฒนธรรมที่ไม่เป็นปรปักษ์ต่อกัน จากนั้นแนะนำผู้ใช้บริการและสมาชิกครอบครัวทั้งสองฝ่ายพูดคุยทำความรู้จักกัน รวมทั้งบทบาท ขอบเขตของการสนับสนุนให้กำลังใจให้แก่กัน

2) เพื่อแม่ แบ่งปัน: จัดกิจกรรม มอบหมายให้มีการสนับสนุนให้สร้างสัมพันธ์ภาพ ความผูกพันให้เกิดขึ้นในหมู่สมาชิกในครอบครัวแต่ละฝ่าย มีการแบ่งปันซึ่งกันและกัน มีคำมั่นสัญญาาร่วมกัน และ ทำหน้าที่ในครอบครัว มีการพึ่งพิงกันทางสังคม เมื่อเข้ามาพักรักษาตัวในหน่วยบริการสุขภาพร่วมกัน หลังจากผ่านการมอบหมายให้เป็นคู่ครอบครัวในสำนึก ซึ่งอาจมี

พิธีกรรมทางศาสนาที่เจ้าตัวนับถือ เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการมอบหมาย มีกิจกรรมร่วมแลกเปลี่ยนพูดคุยความรู้สึก แบ่งปัน ช่วยเหลือประจำวันตามสถานการณ์ เพื่อสร้างความผูกพัน

3) เธอ-ฉัน คือ ครอบครัว: สร้างกิจกรรมเสริม เพิ่มเติมตามประเพณีทางวัฒนธรรมตามวาระโอกาสสำคัญทางศาสนาและวัฒนธรรมประจำถิ่น เพื่อให้สมาชิกมีความรู้สึกถึงซึ่งถึงบทบาทต่อ “ครอบครัวในสำนึก” ตามที่ได้รับมอบหมาย มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รับผิดชอบดูแลกัน มีความใกล้ชิด (closeness) การพึ่งพาอาศัยกัน (interdependence) ความกลมเกลียวเหนียวแน่น (cohesiveness) และความร่วมมือร่วมใจกันต่อกัน (collaboration)⁶

4) (คาดหวังให้) เกิดความรู้สึกเป็น “ครอบครัวในสำนึก” ณ ที่หน่วยบริการและที่บ้าน เพื่อเป้าหมายให้เกิด/เพิ่มเครือข่ายการสนับสนุนทางสังคม เกิดหน่วยทางสังคมอันทรงพลังมหัศจรรย์ที่

ร้อยรัดบุคคลกับบุคคลรวมทั้งสิ่งมีชีวิตที่ดูแล ให้มีความผูกพันกันทางจิตใจ มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน และพร้อมให้การเกื้อหนุนกันและกันในรูปแบบต่างๆ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพเครือข่ายในการดูแลครอบครัวร่วมกันต่อไป

สรุป

บทความนี้ นำเสนอแนวคิดและตัวอย่างหนึ่งของการใช้ประโยชน์จากกิจกรรมนันทนาการยามว่างสู่การพัฒนาความรู้ทางวิชาชีพการพยาบาล ด้วยการสร้าง “ครอบครัวในสำนึก” ซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์ด้านการพยาบาลในชีวิตประจำวันได้ ดังบทกวีทรงนิพนธ์โดยพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ที่ทรงแปลบทกวีภาษาเปอร์เซียไว้เมื่อ พ.ศ. 2513 ที่เรียกว่า “รูไบยัต” เขียนโดยโอมาร์ คัยยาม (Rubaiyat of Omar Khayym) มีเนื้อหาเชิญชวนมนุษย์สร้างนันทนาการจาก รูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัส รวมถึงการก่อให้เกิดคุณค่าทางปรัชญาชีวิตด้วยว่า¹¹

“ดูหนึ่งตุลละครแล้วย้อนดูตัว
 ข้าวรำน่าหัว เต็นย้อย่างฝัน
 ดอกเอ๋ยดอกเจ้าดอกทานตะวัน
 ละครคนละชั้นประชันสนุกเอ๋ย”

References

1. Jongudomkarn D, Phupaibul R, Kumhom R, Tejagupta C, Wacharasin C, Deoisres W, et al. Perceptions of the Thai family well-being: A qualitative study. *Journal of Nursing Sciences and Health* 2017;40(1):14-29 (in Thai)
2. Phupaibul R, Nitayasuthi D, Deoisres W, Jongudomkarn D, Kumhom R, Tejagupta C, et al. The development of Thai family well-being (FWB) scale. *Journal of Faculty of Nursing, Burapha University* 2020;28(1):26-37 (in Thai)

3. Kongthanajindasiri S, Samngamdee M, Chuchanoat1 P, Sukjam1 A, Sangpom1 W, Benchaporn Sawangsri1 B, Sungkeaw M, et al. A study of the leisure behaviors of the first-year undergraduate students in the Rajamangala University of Technology Suvanabhumi. *Journal of Science and Technology Rajamangala University of Technology Suvanabhumi* 2022;6(1):47-66 (in Thai)
4. Wikipedia. Go ahead, Chinese series. [content on internet]. 2017 [updated 2023 Feb 16]. Available from: [https://en.wikipedia.org/wiki/Go_Ahead_\(TV_series\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Go_Ahead_(TV_series))
5. Kaakinen JR, Coehlo DP, Steele R, Tahacco A, Hanson S. Family health care nursing: Theory, practice, and research. 6th ed. Philadelphia: F.A: Davis; 2016.
6. Friedman MM, Bowden VR, Jones EG. Family nursing: Research, theory and practice. 5th ed. New Jersey: Upper Saddle River; 2003.
7. Wright LM, Leahey M. Nurses and families: A guide to assessment and intervention in family. 6th ed. São Paulo (SP): Roca; 2012.
8. Jongudomkarn D. Family health nursing: Concept and theory implications for crisis interventionn. 5th ed. Khon Kaen: Khlangnanawitaya; 2023. (in Thai)
9. Hongthai K, Jongudomkarn D. A phenomenological study on older persons as a breadwinner of A skipped-generation family: Day by day coping journey in Thai context. *Int J Qual Stud Health Well-being* 2021;16(1):1967260. doi: 10.1080/17482631.2021.1967260. PMID: 34415236.

10. Padwang B, Jongudomkarn D, Saito A. The Bonding-binding of grandchildren in long-term care for family elder: Family values in Northern Thailand. *Global Journal of Health Science* 2022; 14(6):77-84.
11. Prince of the second class, Krom phraya narathip praphanphong. *The Rubaiyat of Omar Khayyam*. Bangkok: Khlangwittaya; 1970. (in Thai)